

VII. Det særlige politiske udvalg.

Tjekkoslovakiet som allerede nævnt ikke deltog i generaldebatten; i stedet afgav Tjekkoslovakiets faste repræsentant i forbindelse med afstemningerne i udvalget en stemmeforklaring, i hvilken han støttede det fremlagte resolutionsforslag og særlig henledte opmærksomheden på den paragraf, der bekræfter retmæssigheden af det sydafrikanske folks kamp for menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder — en kamp som det tjekkoslovakiske folk fuldt støttede.

Som sædvanlig var den *vestlige deltagelse* i debatten sparsom. Udover Danmark deltog kun Sverige, Inland, Italien og USA. På Danmarks vegne udtalte landsretssagfører Hérmod Lannung bl. a., at det trods snart tyve års energiske forsøg endnu ikke var lykkedes at bringe apartheidspørgsmålet til en lykkelig løsning. Fra dansk side havde man gentagne gange forsøgt at bidrage hertil og havde sammen med andre lande søgt ikke kun at fordømme apartheidpolitikken, men også at fremme og vinde forståelse for dens modpol, et demokratisk, ikke-racialt samfund, hvor alle kan leve i frihed og fred og nyde lige rettigheder. Også disse forsøg havde været forgæves.

I det forløbne år havde den sydafrikanske regering fortsat intensivering af apartheidpolitikken og videreført sine forsøg på at vinde indpas for denne umenneskelige filosofi i områder uden for egne grænser. Hovedindtrykket af de mange indlæg i generaldebatten og i udvalget havde været, at en følelse af resignation og skuffelse havde vundet overtaget. Det var dog også rigtigt at understrege FN's fortsatte medvirken i kampen mod apartheid. Apartheidudvalgets rapport, der indeholdt interessante nye forslag, var vidnesbyrd herom. Udvalget havde i øvrigt en vigtig opgave med at holde verdensoffentligheden underrettet om apartheidpolitikken. Man havde fra dansk side især fæstnet sig ved udvalgets understregning af, at ansvaret for befrielse fra racismen først og fremmest hviler på den sydafrikanske befolkning; dette betød dog ikke, at FN kunne frigøre sig fra sit ansvar, og rapporten understregede korrekt FN's pligt til at fremme en fredelig løsning.

Indtil dette mål var nået, måtte det fortsat være vor pligt at støtte den ikke-hvide befolkning politisk, moralsk og materielt

inden for de af folkeretten satte rammer. Landsretssagfører Lannung mindede om udenrigsministerens udtalelse i generaldebatten den 8. oktober 1968, hvorefter den danske politik i apartheidssagen er uændret. Danmark havde støttet Generalforsamlingens resolutioner gående ud på, at situationen berettiger til iværksættelse af forpligtende økonomiske sanktioner vedtaget af Sikkerhedsrådet. Man måtte fra dansk side dog understrege, at sådanne sanktioner måtte være effektive, og at de derfor måtte have alle staters — først og fremmest Sydafrikas vigtigste handelspartnere — fulde støtte. Man var fra dansk side af den opfattelse, at en af de mest betydningsfulde måder, hvorpå moralsk støtte kunne ydes, var at vise dem, der var ofre for apartheidpolitikken, at de ikke stod alene. Dette var først og fremmest en opgave for hvert enkelt menneske, hvis samvittighed lider, når han ser elementære menneskerettigheder trådt under fode. På regeringsplan var det vigtigste, der kunne gøres, at sikre, at velfunderede, indiskutable oplysninger om apartheidsystemets ondskab kom til sådanne privatpersoners og grupperes kendskab til brug for deres arbejde med at holde offentligheden løbende underrettet. Det var derfor med tilfredshed, at man fra dansk side havde bemærket sig det arbejde, som det af apartheidudvalget nedsatte underudvalg vedrørende oplysningsarbejde havde udført i det forløbne år.

Om den materielle støtte til apartheidsystemets ofre fremhævedes det, at Danmark i løbet af kun fem år havde ti-doblet sine bevillinger til dette formål, fra 200.000 kr. i 1964 til 2 mill. kr. i 1968. Det understregedes, at medens denne bistand på ingen måde udgjorde et alternativ til den politiske støtte, var den en måde, hvorpå medlemsstaterne kunne vise deres modstand mod apartheid og deres omsorg for denne politikks ofre. (Teksten til det danske indlæg findes aftrykt i bilag 7).

Fra svensk side udtaltes det, at den svenske modstand mod apartheidsystemet var velkendt; denne modstand var blevet omsat i aktiv støtte til de foranstaltninger, som FN havde iværksat til bekæmpelse af apartheid og til bistand for dets ofre.

Den kamp, som flertallet af Sydafrikas befolkning kæmpede for menneskerettig-